

АСПЕКТИ СТАБІЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

МАТЕРІАЛИ XVII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
26 ТРАВНЯ 2022 Р.

УДК 330(063)

A90

Рекомендовано до друку вченою радою Уманського національного університету садівництва (протокол №1 від 31.01.2022 року)

Редакційна колегія:

О. О. Непочатенко – доктор економічних наук (відповідальний редактор);
Ю. О. Нестерчук – доктор економічних наук (заступник відповідального редактора);
М.І. Мальований – доктор економічних наук;
Л. Ю. Мельник – доктор економічних наук;
С. Ю. Соколюк – доктор економічних наук;
О. Г. Пенькова – доктор економічних наук;
Р. П. Мудрак – доктор економічних наук;
О. Т. Прокопчук – доктор економічних наук;
Ю. В. Улянич – кандидат економічних наук (відповідальний секретар).

*Автори вміщених матеріалів висловлюють свою думку,
яка не завжди збігається з позицією редакції.*

A90 **Аспекти** стабільного розвитку економіки в умовах ринкових відносин, матеріали XVII Міжнародної науково-практичної конференції. 26 травня 2022 р. Умань : 2022. 221с..

ISBN 978-966-304-263-3

Збірник містить доповіді викладачів та вчених, які були розглянуті на XVII Міжнародній науково-практичній конференції «Аспекти стабільного розвитку економіки», що відбулася 26 травня 2022 року в м. Умань. У наукових матеріалах висвітлюються питання стабільного розвитку економіки в умовах ринкових відносин.

Розраховано на аспірантів, викладачів, наукових співробітників та фахівців, які займаються питаннями розвитку економіки.

УДК 330(063)

ISBN 978-966-304-263-3

©Уманський національний університет садівництва, 2022

ОСОБЛИВОСТІ СТРАХУВАННЯ ВАНТАЖОПЕРЕВЕЗЕНЬ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Власюк С.А., к.е.н., доцент

Катеринич А.М., здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Уманський національний університет садівництва

Сфера діяльності вантажоперевезень безпосередньо пов'язана з транспортуванням різних вантажів. Це відноситься до виробничим і торговельним компаніям, організаціям, які надають послуги перевезень, фінансовим установам, банкам і ін. Дані напрямки пов'язані зі всілякими ризиками, які виникають в процесі перевезень: втратою майна, товарів; псування в результаті дорожньо-транспортної пригоди та іншими обставинами. Страхування вантажів забезпечить впевненість у захисті інтересів власника майна.

Розглядаючи актуальну тематику страхування вантажів в Україні, варто мати на увазі, що займатися подібними послугами можуть тільки ті страхові компанії, у яких є відповідна ліцензія. Кожна організація має свої особливості і правила, з якими необхідно досконально ознайомитися клієнту ще до укладання угоди.

Так як вантажі можуть бути різними, і перевозитися різним видом транспорту, їх класифікують на такі групи:

1. Зовнішній вигляд. Розрізняють загальні предмети перевезень, живі, сипучі, рідини і навальні.

2. Спеціальні, які припускають наявність особливого поліса страхування: культурні цінності, документи, папери, коштовності.

3. Спосіб перевезення. Сюди входить різний транспорт, який здійснює транспортування: морські і авіасудна, авто і залізничний транспорт.

4. Характер пересування. Майно можна перевозити в межах України, транзитом, також передбачає експорт та імпорт.

5. Регулярність. Послуга може бути одноразовою або виконуватися на постійній основі.

Предметом страхування виступає будь-який вантаж, що належить юридичній особі і що переміщується будь-яким видом транспорту по всьому світу [1].

Страхування вантажів - найдавніший вид страхування, що зародився в XIV ст. в Італії разом з морським страхуванням. В даний час він є одним з найважливіших видів страхування, які регулюються міжнародними правилами, оскільки перевезення часто здійснюються з країни-експортера в країну-імпортера, перетинаючи як мінімум, один кордон.

Страхування вантажів надає захист від ризиків на всіх етапах перевезення вантажів будь-якими видами транспорту від місця зберігання до місця призначення, включаючи вантаження, вивантаження, переміщення з

одного виду транспорту на інший (наприклад, з залізничного складу на морське судно).

Страховання вантажів являє собою вид майнового страхування, в якому об'єктом страхування є майнові (у тому числі фінансові) інтереси, пов'язані з володінням, користуванням, розпорядженням вантажем з моменту його відвантаження до моменту вивантаження, що передбачають обов'язки страховика по страхових виплатах у розмірі повної або часткової компенсації збитків, завданих пошкодженням чи знищенням (втратою) вантажу (товарів, багажу або інших вантажів), незалежно від способу його транспортування (табл.1).

1. Класифікація вантажів для цілей страхування

Вантажі	Особливості
Види вантажів	<p>1. Генеральні вантажі – вантажі, які упаковані в стандартну, загальноприйнятну тару, що не вимагають особливих умов перевезення (готова продукція; машини та обладнання; електротехнічні товари; автомашини; продовольство). У цій групі можна виділити вантажі, що мають особливості перевезення:</p> <p>а) негабаритні установки;</p> <p>б) вантажі, схильні до бою і лому;</p> <p>в) вантажі зі специфічними фізико-хімічними властивостями (наприклад, вибухові речовини)</p> <p>2. Наливні</p> <p>3. Насипні</p> <p>4. Навальні</p> <p>5. Сільськогосподарські та інші тварини</p>
Спеціальні види вантажів, що мають значні особливості страхування	<p>1. Цінні вантажі - дорогоцінні метали, банківські банкноти, монети (так звані вантажі "species" - "специе")</p> <p>2. Виставкові вантажі (поділяються на власне експонати та культурні цінності як вантажі, перевезені для подальшого експонування)</p>
Спосіб транспортування (вид транспорту)	<p>1. Наземний (автомобільний і залізничний)</p> <p>2. Повітряний</p> <p>3. Внутрішній водний</p> <p>4. Морський</p> <p>5. Змішані перевезення (з використанням декількох видів транспорту)</p> <p>6. Поштові відправлення</p>
Характер транспортування по відношенню до території країни	<p>1. Експортна</p> <p>2. Імпортна</p> <p>3. Транзитна</p> <p>4. Внутрішня</p>
Періодичність транспортування	<p>1. Разова</p> <p>2. Багаторазова (циклічна)</p>
Знаходження в дорозі	<p>1. Перевезення</p> <p>2. Зберігання (перед відправкою вантажу в проміжному пункті, після прибуття; зазвичай на термін до 30-60 днів)</p>

При складанні договору страхування страхувальник і страховик насамперед визначають страховий інтерес, якийсь у схоронності вантажу можуть мати такі сторони: власник вантажу (вантажовідправник, вантажоодержувач); експедитор; перевізник.

Ці суб'єкти можуть мати законний інтерес в цілості одного і того ж вантажу на різних моментах його транспортування. Страхувальником за договором страхування вантажів є особа, яка сплачує страхову премію[2].

З початком російського вторгнення в Україну 24 лютого 2022 року того ж дня в Україні був введений воєнний стан. Правовий режим воєнного стану передбачає можливість обмеження конституційних прав і свобод людини та громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб. Війна в Україні належить до форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили), що окремо засвідчила Торгово-промислова палата.

Страхування не становить жодного винятку в контексті форс-мажорних обставин – сторони договору страхування можуть посилатися на дію таких обставин, як на підставу звільнення їх від відповідальності за невиконання умов договору (відповідні форс-мажорні застереження з посиланням на війну на практиці завжди включаються до договорів страхування).

Проте, нагадуємо, що:

- дія форс-мажорних обставин не звільняє сторону від обов'язку за договором, а лише є легітимною підставою відстрочити виконання такого обов'язку до закінчення їх дії та не понести відповідальності за таке прострочення (у вигляді штрафних санкцій);

- лише факт проведення бойових дій чи запровадження обмежень воєнного часу не звільняє сторону від відповідальності, якщо такі обставини прямо не перешкоджають особі фізично чи юридично виконати конкретний обов'язок за договором (наприклад, сплатити кошти).

Саме за таких обставин, до прикладу, страховик може затримати страхову виплату (з дотримання процедури повідомлення про форс-мажор і його підтвердження), але муситиме здійснити її, коли дія обставин форс-мажору на нього припиниться.

Частина 1 статті 991 Цивільного кодексу та частина 1 статті 26 Закону "Про страхування" передбачає низку випадків, коли страховик має право відмовитися від здійснення страхової виплати.

При цьому цей перелік не є вичерпним, а договором можуть бути передбачені і інші підстави для відмови здійснити страхову виплату, якщо це не суперечить закону. На практиці страховики включають до правил страхування додаткові підстави для відмови у здійсненні страхової виплати, зокрема, пов'язані з війною.

Так, страховики наперед відмовляються покривати ризики спричинення збитків унаслідок бойових дій – наприклад, якщо застраховане майно було пошкоджено чи знищено через бойові дії (влучанням куль, снарядів тощо) така шкода не покривається страховиком.

Страховання від воєнних ризиків існує як окремий продукт на ринку, але через надмірну вартість в останні роки не є поширеним. З 2014 року страховики включають до договорів ще одне "воєнне" застереження – договори страхування як правило не діють на території проведення бойових дій і на окупованих територіях України. Це означає, що жодні випадки (як спричинені бойовими діями, так і незалежні від них) не визнаються страховими, якщо відбулися в зоні бойових дій чи на непідконтрольній уряду території.

До 24 лютого 2022 року для визначення відповідних територій страховики керувалися розпорядженням КабМіну, яким затверджено перелік населених пунктів, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, та перелік населених пунктів, що розташовані на лінії зіткнення.

Натомість у контексті повномасштабної російської агресії проти України з 24 лютого 2022 року такі "територіальні" винятки в договорах страхування є доволі суперечливими, оскільки бойові дії не є локалізованими, а чіткий нормативний перелік адміністративно-територіальних одиниць, на яких тривають бойові зіткнення, наразі відсутній[3].

Список використаних джерел

1. Страхування вантажів в Україні: основні правила. Страхова компанія «UPSK». URL: <https://upsk.com.ua/about/news/all/strahyvannya-vantaziv-v-ukrayini-osnovni-pravila/#:~:text=Сфера%20діяльності%20вантажоперевезень%20безпосередньо%20пов,фінансовим%20установам%20С%20банкам%20і%20ін>

2. Страхування вантажів. URL: https://stud.com.ua/8545/strahova_sprava/strahyvannya_vantazhiv

3. Страхування під час війни. Що змінюється у страхуванні з введенням воєнного стану? - *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/04/14/685760/>

ОСОБЛИВОСТІ ТУРИСТИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Власюк С.А., к.е.н., доцент

Андрусішина Т.В., здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Уманський національний університет садівництва

Нині користується попитом туристичне страхування, оскільки за останній рік спостерігається потік збільшення кількості громадян, які виїжджають за кордон. Причина такого росту у сфері туризму насамперед пов'язана із зміною способу життя вітчизняних громадян, суттєвим збільшенням кількості закордонних поїздок і прийняттям безвізового режиму. На тлі загального зростання ринків фінансових послуг аналіз